

OGS bijscholingscursus voor de Officier van Dienst – Brandweer

April 2007

Algemeen:

Naar aanleiding van onze OGS trainingen in het land, eigen praktijkervaringen en gesprekken met diverse personen die zich bezig houden met het opleiden en trainen van operationeel personeel, bleek dat er een sterke behoefte is aan een aanvullende bijscholing voor de Ongevalsbestrijding bij incidenten met Gevaarlijke Stoffen (OGS), m.n. voor de piketfunctionaris Officier van Dienst – Brandweer.

Uit eigen ervaring, en door navraag te doen bij anderen, blijkt dat er in de meeste regio's sprake is van een relatief groot verschil in het OGS-kennisniveau bij officieren. Vanwege de vele veranderingen in de officiersopleiding in de afgelopen 25 jaar, de wisselende functie-eisen en persoonlijke verschillen door gevolgde trainingen en opgedane ervaringen, kan meestal niet gesproken worden van een gelijkvormige basiskennis van het OGS werkveld.

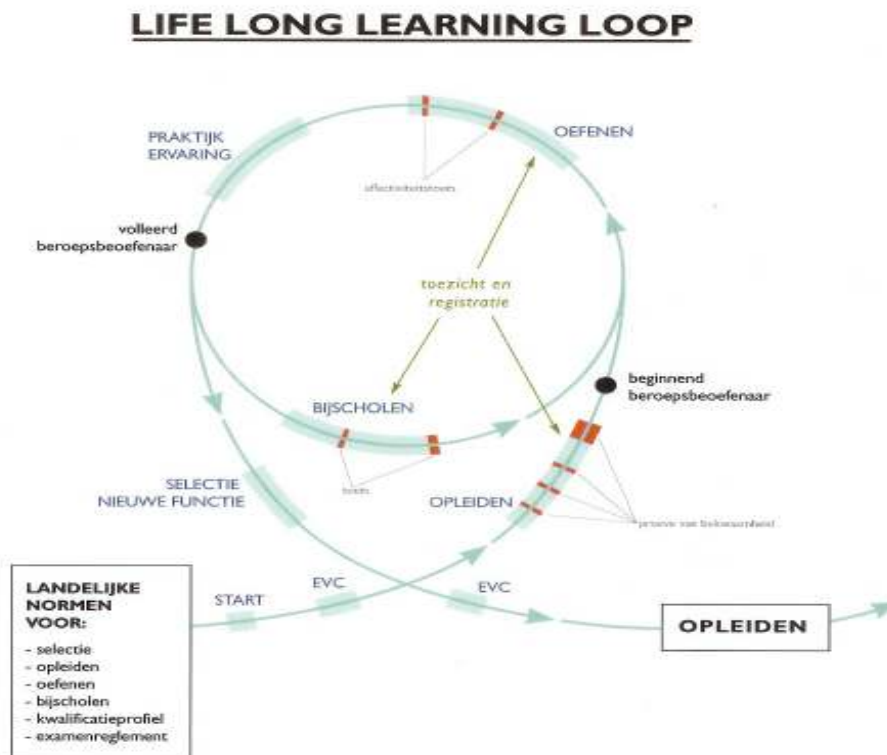
De OGS bijscholingscursus voor officieren is een manier om alle officieren op eenzelfde kennisniveau te brengen.

Life-long learning loop

In het door het NIFV/Nibra, BZK en Nbbe ontwikkelde “Life long learning loop” model (zie Grafiek 1) is het volgen van de “basis”-opleiding slechts een begin. Als beginnend beroepsbeoefenaar komt men vervolgens in een “loop” terecht die gedurende de gehele loopbaan wordt doorlopen.

Binnen de loop zijn een drietal belangrijke items: oefenen, praktijkervaring en bijscholing. Deze vormen gezamenlijk de basis voor een kwaliteitsbeoordeling van de functionaris. Indien iemand voldoende praktijkervaring opdoet, zal het segment oefenen kleiner kunnen. Andersom geldt hetzelfde: weinig praktijkervaring opgedaan betekent meer tijd steken in beoefenen van de materie. In het model worden de beroepsbeoefenaars regelmatig getoetst op de kwaliteit van hun functioneren en moeten er bijscholingscursussen gevolgd worden om bij te blijven en tekortkomingen weg te werken.

Grafiek 1)

OGS bijscholing voor de Officier van Dienst door Eutecticum

Na afweging en onderzoek heeft Eutecticum gekozen voor een nieuwe opzet voor de OGS bijscholingscursus voor de Officier van Dienst omdat een uitgekilde ROGS opleiding (de zgn. "ROGS-light" versie) onvoldoende aandacht schonk aan de taakstellingen van de Officier van Dienst bij incidenten met gevaarlijke stoffen.

De OGS bijscholing is bedoeld om alle officieren op eenzelfde (minimaal ?) kennisniveau te brengen. Toetsing is een onderdeel van deze opleiding; De OGS bijscholing zal een toets-moment bevatten waarmee beoordeeld kan worden of de cursist de lesstof – en de casussen begrepen heeft en toe kan passen.

Opzet van de OGS bijscholingscursus

Voor de OGS bijscholingscursus zijn door Eutecticum een aantal uitgangspunten geformuleerd;

- 1) De opleiding is meer dan een losse training; men moet vooraf in staat zijn de kennis tot zich te nemen waarbij er tijdens/na de bijscholing of opleiding een toetsing plaats moet vinden van de opgedane kennis. (De toetsing wordt nu opgezet en uitgevoerd door Eutecticum. De uiteindelijke toetsing wordt in de toekomst, zo mogelijk, opgesteld met - en afgestemd op criteria van het NBBE.)
- 2) De inhoud van de bijscholing is sterk op de praktijk gericht en bevat zo min mogelijk onnodige ballast. Theoretische verdieping kan desgewenst bij reguliere oefeningen en/of trainingen worden vergroot.
- 3) De opzet van de bijscholing vindt plaats volgens het bekende concept van Eutecticum: in de vorm van werkopstellingen, interactieve presentaties en behandeling van casussen, waarbij de groepsgrootte beperkt wordt om meer persoonlijke aandacht te kunnen geven.

Cursusboek

In het cursusboek van Eutecticum is een selectie gemaakt van onderwerpen die meer gericht zijn op de eerste fasen van een OGS incident (onder meer: alarmering, verzamelen informatie, afstemming scenario, uitruk, acties bij het ter plaatse komen, gebruik info-bronnen en verkenningsgegevens, opschaling en het gebruik van personeel en deskundigen) en de opbouw van multidisciplinaire aspecten. De selectie is opgemaakt aan de hand van onze praktijkervaringen bij incidenten met gevaarlijke stoffen, aangevuld met de kennis uit een aantal enquetes. Daarnaast zijn een aantal algemene onderwerpen (stofklassen)- en specifieke onderwerpen opgenomen.

In tegenstelling tot de "oude" lesstof is de bijscholingscursus meer gericht op het herkennen van scenario's en de leidinggevende taken van de OvD in plaats van uitbouw van de uitvoerende taken van de bevelvoerder.

Uitgangspunten hiervoor zijn :

- de OvD is geen Superbevelvoerder: hij hoeft niet over uitgebreide detailkennis te beschikken van apparatuur en uitrustingen;
- de OvD heeft veel deskundigen tot zijn beschikking: hij kan de problemen opdelen, uitzetten en delegeren (vergl. hakken in vakken).
- de OvD denkt "multidisciplinair" en streeft idealiter naar consensus in de manier van aanpak en afhandeling van het incident, zonder (al te veel) verlies in daadkracht.
- de OvD streeft naar goede vertrouwensrelaties met alle partijen
- de OvD is duidelijk in zijn risico-communicatie
- de OvD maakt (in overleg met zijn deskundigen) een inschatting van de risico's en benodigde maatregelen om op het incident vooruit te gaan lopen !
- de OvD streeft naar praktisch uitvoerbare oplossingen waarbij de gangbare procedures niet dwingend zijn maar een goede oplossingsrichting kunnen geven en waarvan gemotiveerd afgeweken kan worden !!

Opzet van de OGS bijscholing

Vanwege het karakter van OGS werkveld en de “brede” taak van de officier van dienst is het volgens Eutecticum niet zinvol om de officieren “te begraven” onder droge theoretische kennis.

Het vooraf toegestuurd lesmateriaal is enerzijds samengesteld uit oud lesmateriaal van Eutecticum maar ook danig aangepast aan de inzichten van Eutecticum en de huidige werkprocedures.

Het lesmateriaal geeft een goede basis voor de bijscholing. Ondanks de (naar onze mening beperkte) omvang van het cursusmateriaal blijft voor de drukbezette officieren vaak problematisch om dit materiaal vooraf door te nemen; er zal dus vanuit de brandweerorganisatie wel serieus druk op de officier uitgeoefend moeten worden om hiervoor tijd vrij te maken.

Eutecticum kiest voor een **thematische** aanpak, voorafgegaan door een algemeen cursusdeel. De thema's worden gekozen uit een “Top 10” van onderwerpen uit de praktijk.

Op deze manier kan de OGS bijscholingscursus periodiek uitgerekt worden over een bepaalde periode (bijvoorbeeld ieder 0,5 – 1,5 jaar) en wordt de belasting voor de cursist beperkt, terwijl men zich de stof beter eigen kan maken. Ook kan men dan nog tussentijds bijsturing geven of keuze kan maken in de te behandelen thema's (bijvoorbeeld naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen of grote incidenten).

De OGS bijscholing wordt gegeven door middel van cursussen van 2 (liefst aaneengesloten) dagen (4 dagdelen). De eerste cursus heeft de volgende opbouw:

- toezending van de lesstof, met het verzoek dit vooraf door te nemen (ca. 3-4 weken voor de bijscholing);
- 1^e dagdeel = behandeling algemene lesstof aan de hand van een opstart-scenario waarin vele aspecten van een OGS incident doorgenomen worden;
- 2^e, 3^e en 4^e dagdeel : behandeling van 3 thema's :werkopstellingen, presentaties, casussen;
- Eind 4^e dagdeel : eindtoets.

Bij de vervolgcursussen wordt eenzelfde indeling gemaakt, met dit verschil dat het toezenden van het cursusmateriaal niet meer nodig is of sterk beperkt wordt.

Groepsgrootte en inspanning van de cursist

Belangrijk is dat de bijscholing voldoet aan de behoeften van de doelgroep, waarbij de methode van scholing stimulerend is en de cursist voldoende “persoonlijke” aandacht krijgt.

De trainingen van Eutecticum staan bekend om de intensieve aandacht en begeleiding.

Er is gekozen voor een structuur waarbij de grootte van de groep verhoogd is zonder dat dit al te veel afbreuk doet aan de persoonlijke aandacht voor de cursist.

De variatie in groepsgrootte bij deze cursus is minimaal 8, optimaal 12 en maximaal 16 cursisten.

Zoals vermeld zal de cursist echter VOORAF enige tijd en energie moeten steken in het doornemen van het cursusmateriaal omdat de kennis ook getoetst zal worden en wij, na het behandelen van eventuele vragen, onze tijd grotendeels willen besteden aan de casussen e.d. Geschat wordt dat de officier ongeveer 12 uur nodig heeft om het cursusmateriaal te bestuderen.

Voorlopige resultaten – Beoordeling OGS bijscholingscursus

In maart 2007 zijn reeds een tweetal OGS bijscholingscursussen gegeven in Apeldoorn.

De ervaringen zijn erg goed, zowel de methodiek van lesgeven als de inhoud van de thema's en scenario's zijn zeer positief ontvangen en als goed beoordeeld.

Na een aantal kleine aanpassingen na de eerste cursus (o.m. meer tijd nemen voor nabespreking en persoonlijke vragen) is de tweede cursus zelfs nog beter beoordeeld.

Ook de Officieren van Dienst die beschikten over een ROGS certificaat gaven aan dat de cursus prettig, dynamisch en leerzaam was. Slechts een beperkt aantal cursisten gaven aan dat het werk- en denktempo soms erg hoog lag terwijl een enkeling bij sommige onderwerpen om wat meer diepgang verlegen zat.

Referenties: meer informatie is te verkrijgen bij Rob Nederhoff (Oefencoördinator en OvD) en Wencke Peppelman (Beleidsmedewerker OGS en AGS) van de Veiligheidsregio Noord- en Oost- Gelderland te Apeldoorn (tel 055 -5399399 / 055 – 5399356).